

ΒΗΜΑ *Magazino*

ΑΝΟΙΓΟΥΝ ΤΟ 2025

ΤΑ ΘΕΑΜΑΤΙΚΟΤΕΡΑ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝ
ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΜΕ ΥΠΟΓΡΑΦΕΣ
ΔΙΑΣΗΜΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΕΤΟΙΜΑΖΟΝΤΑΙ ΝΑ ΓΟΗΤΕΥΣΟΥΝ
ΤΑ ΠΛΗΘΗ ΑΠΟ ΤΗ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
ΚΑΙ ΤΟ ΡΟΤΕΡΝΤΑΜ ΜΕΧΡΙ
ΤΟ ΑΜΠΟΥ ΝΤΑΜΠ

ΤΖΑΣΤΙΝ ΤΙΜΠΕΡΛΕΪΚ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΜΕ LIVE ΤΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟ T-MOBILE CENTER ΤΟΥ ΚΑΝΣΑΣ ΣΙΤΙ
ΠΡΟΣΩΠΑ ΝΤΑΝΙΕΛ ΚΡΕΓΚ, CARMINHO, ΜΑΤΙΕ ΜΠΛΑΖΙ, ΛΙ ΜΠΛΑΟΥΕΡΙ, ΧΑΝΣ-ΟΚΕ ΛΙΑΓΙΑ, ΠΑΥΛΙΝΑ ΒΑΓΙΩΝΗ
ΜΠΛΑ ΓΚΕΪΤΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΠΟΥ ΕΦΕΡΕ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΟΥ 2025

Χώροι πολιτισμού, ιστορίας αλλά και μνήμης ανοίγουν τους προσεχείς μήνες τις πύλες τους. Νέα μουσεία δημιουργούνται, αλλά και παλαιότερα επεκτείνονται σε καινούργιες εγκαταστάσεις, δίνοντας τον τόνο για τη χρονιά που ξεκινά.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΗ ΒΑΡΛΑΚΗ

Τα μουσεία, αυτά τα ζωντανά μνημεία της ανθρώπινης δημιουργικότητας, μνήμης και καινοτομίας, υπήρξαν ανέκαθεν καθρέφτης της πολιτισμικής εξέλιξης. Στο επίκεντρο της ύπαρξής τους βρίσκεται μια μοναδική ανθρώπινη επιθυμία: να συλλέξουμε, να προστατεύσουμε και να αφηγηθούμε τις ιστορίες που μας συνδέουν. Το 2025 προμηνύεται χρονιά-σταθμός, με πολλά νέα μουσεία να ανοίγουν τις πύλες τους και άλλα να επεκτείνονται σε νέες εγκαταστάσεις, φιλοδοξώντας να εμπλουτίσουν τον πολιτιστικό χώρο και να επαναπροσδιορίσουν την εμπειρία των επισκεπτών. Ξεκινάμε από τη γειτονιά μας, την Ευρώπη, και το Εθνικό Μουσείο Φωτογραφίας της Ολλανδίας. Στην περίπτωση αυτή δεν έχουμε τα εγκαίνια ενός νέου μουσείου, αλλά τη μεταφορά του σε ένα ανακαινισμένο κτίριο στην καρδιά της ιστορικής περιοχής των λιμανιών του Ρότερνταμ, το οποίο θα προ-

Ενισχύοντας τη θέση του New Museum στον πολιτιστικό ιστό του κέντρου του Μανχάταν, η ολοκαίνουργια επέκταση περιλαμβάνει τη δημιουργία μιας νέας δημόσιας πλατείας.

σφέρει έναν σύγχρονο και άρτια εξοπλισμένο χώρο για τη συλλογή της χώρας, η οποία περιλαμβάνει πάνω από 6,5 εκατομμύρια φωτογραφίες, καθιστώντας τη μία από τις μεγαλύτερες στον κόσμο. Το νέο σπίτι του Εθνικού Μουσείου Φωτογραφίας της Ολλανδίας, που αναμένεται να ανοίξει τις πύλες του το δεύτερο εξάμηνο του 2025, είναι το ιστορικό κτίριο Santos. Σχεδιασμένο από τους αρχιτέκτονες Γιάκομπους Πίτερ Στοκ και Γιαν Γερόνιμους Κάντερς, το επιβλητικό κτίριο άνοιξε το 1903 ως αποθήκη για βραζιλιάνικο καφέ. Η γερμανική εταιρεία σχεδιασμού stilwerk το αναστήλωσε και το μεταμόρφωσε.

Αρχικά, το κτίριο είχε σχεδόν έξι πανομοιότυπους ορόφους. Σήμερα στην καρδιά του έχει δημιουργηθεί ένα ευμέγεθες αίθριο με μια κεντρική σκάλα, ενώ δύο νέοι όροφοι προστέθηκαν, με τον τελευταίο να «στέφεται» από μια διάτρητη ημιδιαφανή κατασκευή. Συνολικά το οκταώροφο πλέον κτίριο θα περιλαμβάνει εκτεταμένες αίθουσες εκθέσεων, ένα βιβλιοπωλείο και βιβλιοθήκη, ένα κέντρο εκπαίδευσης, κοινόχρηστους χώρους, ένα café, σκοτεινό θάλαμο για επαγγελματίες φωτογράφους και ερασιτέχνες, καθώς και εστιατόριο στην ταράτσα με

πανοραμική θέα στον ορίζοντα του Ρότερνταμ. Στον πυρήνα του κτιρίου, μια σειρά νέων κλιματιζόμενων εγκαταστάσεων θα στεγάσουν τη συλλογή του μουσείου και το κέντρο συντήρησης. Οι γυάλινοι τοίχοι θα επιτρέπουν στους επισκέπτες να παρατηρούν τη συλλογή και τους χώρους του εργαστηρίου, με τους ειδικούς να εργάζονται παρασκηνακά σε τομείς όπως η αποκατάσταση. Η συλλογή του μουσείου αποτελεί ένα συνεχώς εξελισσόμενο αρχείο της ολλανδικής φωτογραφικής

ιστορίας, από την αρχαιότερη νταγκεροτυπία που χρονολογείται το 1842 έως τις εκτυπώσεις μερικών από τους πιο συναρπαστικούς σύγχρονους φωτογράφους όπως του Εργουν Ολαφ (1959-2023), ο οποίος φωτογράφησε τη χορευτική σκηνή του Αμστερνταμ και κατέγραψε το απελευθερωτικό κίνημα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Ακόμη, περιλαμβάνει 175 πλήρη φωτογραφικά αρχεία κορυφαίων εκπροσώπων της άγδους τέχνης, όπως του Εντ φαν ντερ Ελσκεν (1925-1990), ο οποίος θεωρείται ένας από τους πιο σημαντικούς ολλανδούς φωτογράφους του 20ού αιώνα, και του Κας Ορπς (1908-1975), γνωστού στην Ελλάδα μέσα από την ειδωλλιακή απεικόνιση της Μυκόνου, στην οποία βρέθηκε το 1957. Στη συλλογή εκπροσωπούνται με ένα ή περισσότερα έργα 1.900 διαφορετικοί φωτογράφοι.

Το μουσείο, το οποίο ιδρύθηκε το 2003 ως Nederlands Fotomuseum χάρη στη δωρεά του Χάιν Βερτχάιμερ, ενός παθιασμένου ερασιτέχνη φωτογράφου ο οποίος κληροδότησε πάνω από 10 εκατομμύρια ευρώ για τη δημιουργία του, στεγάζεται

© RENNER HANKE WIRTH, ZIN ARCHITECTEN & WZARCHITECTEN

© RENNER HANKE WIRTH, ZIN ARCHITECTEN & WZARCHITECTEN

Επάνω: Το νέο σπίτι του Εθνικού Μουσείου Φωτογραφίας της Ολλανδίας στο Ρότερνταμ είναι το πλήρως ανακαινισμένο ιστορικό κτίριο Santos, το οποίο άνοιξε τις πύλες του για πρώτη φορά το 1903 ως αποθήκη για βραζιλιάνικο καφέ.

Δεξιά: Εσωτερική άποψη του Εθνικού Μουσείου Φωτογραφίας της Ολλανδίας.

Το New Museum στη Νέα Υόρκη θα διπλασιάσει τον εκθεσιακό του χώρο με μία επέκταση 5.574 τ.μ. μέσω της κατασκευής ενός νέου κτιρίου δίπλα στο αρχικό, ένα πρότζεκτ που κόστισε 82 εκατ. δολάρια.

RENDERING COURTESY OMA-BLOOMINGDALES

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΑΚΩΣ: RENNER HANKE WIRTH, ZIN ARCHITECTEN & WZARCHITECTEN

Το νέο επταώροφο κτίριο του New Museum, με τη σφραγίδα του αρχιτεκτονικού γραφείου OMA, θα ενοποιείται με τις υπάρχουσες αίθουσες του μουσείου στο δεύτερο, τρίτο και τέταρτο επίπεδό του, ευθυγραμμίζοντας τα ύψη των ορόφων των δύο κτιρίων ώστε να επιτευχθεί η σύνδεσή τους

● Δίπλα στο υπάρχον κτίριο του New Museum (αριστερά), το οποίο σχεδιάστηκε το 2007 από το ισπανικό αρχιτεκτονικό γραφείο SANAA, προστίθεται ένα κτίριο που υπογράφει το διάσημο στούντιο OMA.

στο εντυπωσιακό, βιομηχανικής αισθητικής κτίριο Las Palmas από το 2007. Σήμερα αναμένεται να αξιοποιήσει πλήρως την επικείμενη μετακόμισή του για να αναπτυχθεί ως μια διεθνής πλατφόρμα για τη φωτογραφία. Αλλωστε, ο open plan σχεδιασμός του νέου κτιρίου και οι κλειστές προσόψεις που επιτρέπουν ελάχιστο φυσικό φως το καθιστούν ιδανικό για τη συλλογή που φιλοξενεί, η οποία περιλαμβάνει σπάνια φωτογραφικά κειμήλια, εξαιρετικά ευαίσθητα στο φως,

Πρωταγωνιστής το Αμπου Ντάμπι

Επίκεντρο του διεθνούς ενδιαφέροντος αποτελεί το Αμπου Ντάμπι, όπου εντός του 2025 αναμένεται το άνοιγμα τουλάχιστον τριών νέων μουσείων στο περίφημο νησί Saadiyat, όπου ήδη μεταξύ άλλων ορθώνεται το Μουσείο του Λούβρου και το κέντρο τέχνης, πολιτιστικών δραστηριοτήτων και κοινοτικών εκδηλώσεων Manarat Al Saadiyat.

Ξεκινάμε από το περίφημο Guggenheim Abu Dhabi, το οποίο αποτελεί το πιο πρόσφατο εγχείρημα στο διεθνές δίκτυο μουσει-

ών του Ιδρύματος Solomon R. Guggenheim. Αφιερωμένο στη σύγχρονη και μοντέρνα τέχνη, θα «τρέχει» παράλληλα πολυποίκιλα προγράμματα, παρουσιάζοντας μια παγκόσμια συλλογή με ιδιαίτερη εστίαση στη Δυτική και στη Νότια Ασία, καθώς και στη Βόρεια Αφρική.

Σχεδόν 20 χρόνια μετά την παρουσίαση των σχεδίων του και 14 χρόνια μετά την έναρξη των εργασιών – το project τωόντι προσμοιάζει στο γεφύρι της Αρτας – αναμένεται η κατασκευή του να ολοκληρωθεί το 2025, χωρίς ακόμη να έχει ανακοινωθεί η ημερομηνία που θα ανοίξει τις πύλες του. Πίσω από τον σχεδιασμό του βρίσκεται ο, 95χρονος σήμερα, ζωντανός μύθος της αρχιτεκτονικής Φρανκ Γκέρι, κάτοχος του βραβείου Pritzker, του αποκαλούμενου και Νομπέλ Αρχιτεκτονικής, στον οποίο επίσης ανήκουν τα σχέδια του Guggenheim στο Μπιλμπάο της Ισπανίας.

Η εξωτερική όψη του κτιρίου σαφώς μαγνητίζει. Εμπνευσμένη από εκτεταμένους βιομηχανικούς χώρους που λειτουργούν ως ατελιέ εικαστικών, ο σχεδιασμός

της αντανάκλα τη μεγάλη κλίμακα στην οποία εργάζονται πλέον πολλοί σύγχρονοι καλλιτέχνες, ενώ η διάταξη των αιθουσών είναι αρκούντως αντισυμβατική.

Το εκκεντρικό οικοδόμημα απλώνεται σε μια έκταση 30.000 τ.μ., περιλαμβάνοντας 12.000 τ.μ. εκθεσιακών χώρων. Ο σχεδιασμός του περιλαμβάνει αίθουσες εκθέσεων, χώρους εκπαίδευσης και έρευνας, εργαστήρια συντήρησης, κέντρο για τη σύγχρονη αραβική, ισλαμική και μεσανατολική κουλτούρα, καθώς και εγκαταστάσεις για «τέχνη και τεχνολογία». Το κτίριο, εμπνευσμένο από παραδοσιακές σκεπαστές αυλές και ανεμόπυργους (badgir), ένα παραδοσιακό αρχιτεκτονικό στοιχείο της Ανατολής για τη δημιουργία διασταυρούμενου αερισμού που ενισχύει την παθητική ψύξη και χρησιμοποιείται ως φυσικός κλιματισμός κτισμάτων που εκτίθενται στον καυτό ήλιο της ερήμου, οι ομάδες οριζόντιων και κατακόρυφων εκθεσιακών χώρων του συνδέονται με γέφυρες και οργανώνονται γύρω από μια κεντρική, σκεπαστή αυλή, ενσωματώνοντας φυσικά χαρακτηριστικά που αποσκοπούν στη μεγιστοποίηση της

120 ΩΡΕΣ ΜΕ ΤΟΝ ΤΖΑΣΤΙΝ ΤΙΜΠΕΡΛΕΪΚ ΣΤΟ ΚΑΝΣΑΣ ΣΙΤΙ

Διανύσαμε 9.376 χιλιόμετρα σε έξι ημέρες για να φτάσουμε στη γεωγραφική καρδιά της Αμερικής και να ζήσουμε μια ανεπανάληπτη, premium, υπερατλαντική εμπειρία με αφορμή το WORLD PASS powered by Telekom και οικοδεσπότη τον Τζάστιν Τίμπερλεϊκ στο T-Mobile Center του Κάνσας Σίτι.

ΑΠΟΣΤΟΛΗ
ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΟΥΡΟΥΣΗΣ

Ας είμαστε ειλικρινείς και γενναίοι. Τόσο γενναίοι ώστε να κοιτάξουμε την αλήθεια όχι απλά στα μάτια, αλλά στο κέντρο της κόρης του ματιού και να παραδεχθούμε κάτι μάλλον αυτονόητο. Ότι δηλαδή δεν υπάρχουν πολλοί, τουλάχιστον σε πρώτη ανάγνωση, χειροπιαστοί λόγοι για να πάρει κανείς τον οματιών του και να διανύσει σε έξι εβδομάδες περί τα 9.376 χιλιόμετρα – 18.752 χιλιόμετρα με την επιστροφή στα πάτρια εδάφη – για βρεθεί στη γεωγραφική καρδιά των ΗΠΑ. Δηλαδή στο Κάνσας Σίτι.

Εκτός κι αν είναι ορκισμένος οπαδός του χλιστραγουδισμένου αμερικανικού ποδοσφαίρου (βλ. NFL), το οποίο γνωρίζει ημέρες δόξας και τιμής στη μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη της Πολιτείας του Μιζούρι χάρη στον περυσινό θρίαμβο των Kansas City Chiefs που πανηγύρισαν ένα ακόμα Super Bowl στο παλαμάρé τους. Στο ρόστερ των πρωταθλητών μάλιστα περιλαμβάνεται και ο 23χρονος Έλληνας Γιώργος Καρλαύτης, ο οποίος μεταξύ άλλων απολαμβάνει το προνόμιο να αγωνίζεται στην ίδια ομάδα με τον σούπερ σταρ του αθλήματος Πάτρικ Μαχόουμς και τον Τράβις Κέλι, ήτοι τον αγαπημένο και υπερωφικά διάσημο σύντροφο της Τέιλορ Σουίφτ.

Μπορεί βέβαια ο Κέλι στα 35 του χρόνια να θεωρείται ένας από τους κορυφαίους παίκτες στην ιστορία του αγωνίσματος, όμως την μπουκιά από το στόμα – ήτοι τις διάφνες αναγνωρισιμότητας – του κλέβει η αγαπημένη του, η οποία για την πόλη του μισού εκατομμυρίου κατοίκων επέχει διασπάσεις τοπικού μύθου. Πώς αλλιώς μπορεί να ερμηνεύσει κανείς το γεγονός πως το πρώτο πράγμα που υποδέχεται τον ταξιδιώτη του αεροδρομίου του Κάνσας Σίτι είναι τα κατακόκκινα t-shirts με την κίτρινη στάμπα

«I'm just here for Taylor» – ελληνιστί «Ηρθα μόνο για την Τέιλορ». Υπάρχει βέβαια και μία ακόμα, όχι συνηθισμένη αλλά ξεκάθαρα δικαιολογημένη, αφορμή για κάποιους ώστε να ταξιδέψουν μέχρι το Midwest και το παγωμένο αυτές τις ημέρες, ελέω χιονιά, Κάνσας Σίτι – την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές η μέγιστη θερμοκρασία της ημέρας ήταν στους -17°C. Το γειτονικό Κάνσας θεωρείται ο τόπος όπου εκτυλίσσεται η κοσμαγάπητη και διαγενεακή σε απήχηση περιπέτεια του «Μάγου του Οζ». Τι κι αν ο συγγραφέας του έργου, Λίμαν Φρανκ Μπάουμ, δεν έδωσε ποτέ ακριβείς συντεταγμένες, στην πόλη Γουάμεγκο, σε απόσταση περίπου μιας ώρας από το Κάνσας Σίτι, μπορεί κάποιος να βυθιστεί έστω και στη μουσειακή εκδοχή του παραμυθιού.

Αν το καλοσκεφτεί κανείς, θα βρει και έναν τρίτο λόγο για φθάσει ως τη βαθιά Αμερική, γαστρονομικού, αυτή τη φορά, ενδιαφέροντος.

Το Κάνσας Σίτι μπορεί να μη φημίζεται για πολλά, όμως οι αυτόχθονες της πόλης δεν σηκώνουν μύγα στο σπαθί τους για τη μαεστρία τους στο μπάρμπεκιου. Όπως συνηθίζουν να λένε, ακόμα και σε ανθρώπους που συναντούν για πρώτη φορά στη ζωή τους και συναναστρέφονται για λίγα λεπτά της ώρας, «στο Μιζούρι πρώτα μεγαλώνουν τις αγελάδες και εν γένει τα βοοειδή και κατόπιν τα τρώνε». Οχι, η 38η σε μέγεθος πόλη των ΗΠΑ δεν είναι αυτό ακριβώς που έχει κάποιος κατά νου ως Εδέμ για τους αντισπιστές και τους χορτοφάγους.

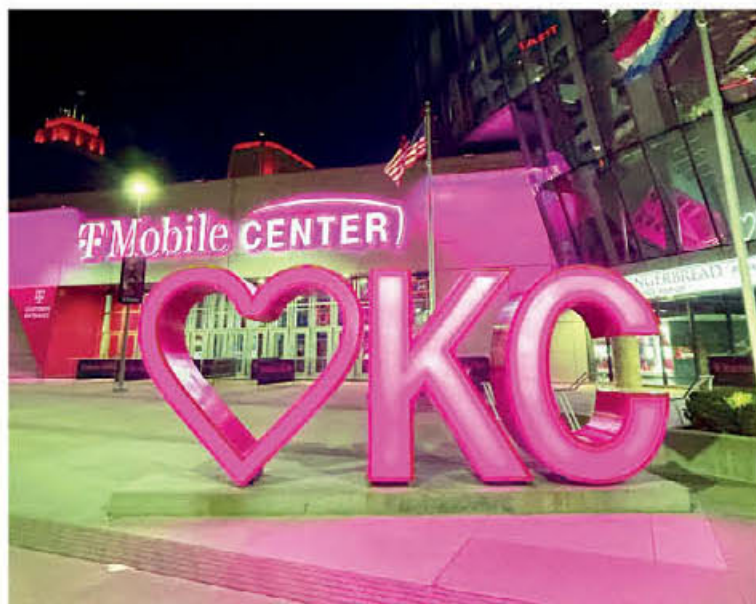
Ο Τζάστιν στο Midwest

Τι στην ευχή, λοιπόν, μπορεί να αναζητεί μια ετερόκλητη δεκαπενταμελής ομάδα Ελλήνων που δεν έχουν κάποια ιδιαίτερη λατρεία στο αμερικανικό ποδοσφαίρο, δεν ανήκουν στον σκληρό πυρήνα των groupies της Τέιλορ Σουίφτ, δεν είχαν όνειρο ζωής να ιχνηλατήσουν στα βήμα-

τα της Νόροθι (του «Μάγου του Οζ») και μπορούν να ζήσουν ακόμα και χωρίς την πληθωρική γεύση του αμερικανικού BBQ στους γευστικούς κάλυκες τους, αλλά παρ' όλα αυτά ξεκίνησαν αγάρα για ένα πρωινό του περασμένου Δεκεμβρίου από τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» με τελικό προορισμό το Κάνσας Σίτι; Γιατί κανείς να δαπανήσει 22 ώρες από τη ζωή του – δηλαδή σχεδόν μία ολόκληρη ημέρα –, να περάσει πρώτα από το Αμστερνταμ και ύστερα από την Ατλάντα, για να καταλήξει στην καρδιά του Μιζούρι; Μπορεί ο Καβάφης και το διαδεδομένο κλισέ που εξακολουθεί να εκφυλίζει το πνεύμα και την ποιησή του να υποστηρίζουν πως σημασία δεν έχει ο προορισμός αλλά το ταξίδι, όμως τουλάχιστον στην προκειμένη περίπτωση η σύγκριση ανάμεσα στο ταξίδι και τον προορισμό ήταν εκ προοιμίου άνιση. Γιατί κατάληξη ή πιο σωστά κορύφωση της διαδρομής ήταν η συναυλία του Τζάστιν Τίμπερλεϊκ στο T-Mobile Center του Κάνσας Σίτι. Στις 20 Δεκεμβρίου ο 43χρονος αμερικανός σούπερ σταρ έδωσε το τελευταίο, πριν από την ανάπαυλα των περασμένων Χριστουγέννων, live του, το οποίο ήταν και το 78ο κατά σειρά της «Forget Tomorrow World Tour», δηλαδή της έβδομης παγκόσμιας περιοδείας στην καριέρα του, η οποία ξεκίνησε στις 29 Απριλίου του 2024 από το Βανκούβερ του Καναδά και θα ολοκληρωθεί στις 20 Ιουλίου του 2025 στο Παρίσι. Σχεδόν στο μέσον της πιο επιτυχημένης εμπορικά έως σήμερα τουρνέ του – χαρισματικού, όπως αποδείχθηκε επί σκηνής – Τίμπερλεϊκ, η COSMOTE μάς προσκάλεσε στο Κάνσας Σίτι για να γνωρίσουμε με τον καλύτερο, δηλαδή τον βιωματικό, τρόπο την εμπειρία του WORLD PASS powered by Telekom.

Η COSMOTE, έχοντας το προνόμιο να είναι μέλος του ομίλου

Telekom, ενός από τους κορυφαίους ομίλους τηλεπικοινωνιών διεθνώς και παγκόσμιου super brand, προσφέρει στους συνδρομητές της μοναδικές premium εμπειρίες σε όλον τον κόσμο. Αυτή τη φορά, μέσα από το WORLD PASS powered by Telekom, έδωσε σε 4 τυχερούς νικητές την once in a lifetime ευκαιρία για μια πρωτόγνωρη εξαήμερη εμπειρία στο Κάνσας Σίτι των ΗΠΑ. Χάρη στην Telekom, παρακολούθησαν από κοντά – μαζί τους κι εμείς – την ανεπανάληπτη συναυλία του Τζάστιν Τίμπερλεϊκ στο T-Mobile Center, απολαμβάνοντας τον μοναδικό ερμηνευτή και performer σε ένα δίωρο μουσικό υπερθέαμα. Οι τυχεροί συνδρομητές της COSMOTE είχαν αποκλειστική πρόσβαση στο Magenta Club, το VIP lounge της Telekom, όπου απόλαυσαν το ποτό τους πριν από το show του αμερικανού καλλιτέχνη. Και βέβαια για έξι ημέρες έζησαν την ενέργεια και μνήθηκαν στις συνθήκες μιας εμβληματικής πόλης που έχει το προνόμιο να βρίσκεται στο γεωγραφικό κέντρο της Αμερικής. Ναι, μπορεί πλέον η λέξη εμπειρία να έχει χάσει εν πολλοίς το πραγματικό νόημά της και να χρησιμοποιείται συχνά καταχρηστικά ή καθ' υπερβολήν, όμως στην περίπτωση της συναυλίας του Τζάστιν Τίμπερλεϊκ στο T-Mobile Center του Κάνσας Σίτι είναι η μόνη που μπορεί να περικλείσει το νόημα όσων ζήσαμε με οικοδεσπότη τον καλλιτέχνη των 10 βραβείων Grammy – και των 4 Emmy, των 7 American Music Awards, των 11 MTV Video Music Awards και πάει λέγοντας. Αλλωστε ο Τίμπερλεϊκ δεν βρισκόταν μόνο σε καταπληκτική, δαιμονική σχεδόν, φωνητική και σωματική κατάσταση, αλλά έπαιζε εντός έδρας, σε έναν υπερούχονο, κατάμεστο συναυλιακό χώρο, μπροστά σε ένα κοινό 19.000 θεατών που δεν έχαναν ούτε στίχο, παρά το ατελείωτο

● Το πέραςμα της «Forget Tomorrow World Tour» ή αλλιώς της πιο επιτυχημένης περιοδείας του Τζάστιν Τίμπερλεϊκ από το 19.000 θέσεων T-Mobile Center του Κάνσας Σίτι, ήταν σαρωτικό.

ΛΙ ΜΠΑΟΥΕΡΙ Ο ΕΠΙΧΕΙΡΗΤΗΣ ΤΗΣ ΠΟΠ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

Η Tate Modern εξερευνά την ανεπανάληπτη επιρροή του εξωφρενικά πολυσχιδούς δημιουργού στη μόδα, στην τέχνη και στη νυχτερινή ζωή του Λονδίνου.

ΑΠΟ ΤΗ
ΜΑΡΙΑΕΝΑ ΑΣΤΡΑΠΕΛΛΟΥ

Κάποτε είχε πει στον τραγουδιστή Boy George ότι θα ήθελε να δει τη δουλειά του στην Tate. Δεν το κατάφερε όσο ζούσε, όμως τριάντα και κάτι χρόνια μετά τον θάνατό του έρχεται η δικαίωση. Η Tate Modern ετοιμάζει λοιπόν την έκθεση «Leigh Bowery!» (εγκαινιάζεται στα τέλη Φεβρουαρίου), αφιερωμένη σε έναν από τους πιο ανατρεπτικούς καλλιτέχνες του 20ού αιώνα. Από τη γενέτειρά του στο Σάνσαιν της Αυστραλίας έως την παγκόσμια αναγνώριση, ο εξωφρενικά εκκεντρικός Λι Μπάουερι (1961-1994) κατέκτησε τη μόδα, την τέχνη και τη νυχτερινή ζωή, αφήνοντας ανεξίτηλο σημάδι στην ποπ κουλτούρα, επηρεάζοντας καλλιτέχνες όπως ο σχεδιαστής μόδας Αλεξάντερ Μακ Κουίν, η Lady Gaga, η Aohhni, ο εικαστικός Τζέφρι Γκίμπσον και πολλοί άλλοι. Παρότι η ζωή του ήταν σύντομη, η κληρονομιά του παραμένει ζωντανή και επίκαιρη και η έκθεση στην Tate Modern δεν φιλοδοξεί να είναι απλώς μια αναδρομή στην καριέρα του, αλλά και μια εξερεύνηση της διαρκούς επιρροής του. Μέσα από κοστούμια, φωτογραφίες, βίντεο και ζωγραφική, οι επισκέπτες καλούνται να εισέλθουν στον πολυδιάστατο κόσμο αυτής της τολμηρής, απρόμηντης προσωπικότητας, έναν κόσμο όπου τέχνη και ζωή γίνονται αδιαχώριστες. Ενός ανθρώπου-περσόνας της νυχτερινής ζωής αλλά και ενός πραγματικού καλλιτέχνη, που χρησιμοποίησε το σώμα του, τη μόδα και την περφόρμανς για να επαναπροσδιορίσει τα όρια της δημιουργικότητας. Είναι κάτι που γίνεται για πρώτη φορά στην Tate, μάλλον στο πλαίσιο του αναζωπυρωμένου ενδιαφέροντος για τις υπόγειες δημιουργικές δυνάμεις και κλαμπ σκηνές των 80s. Για παράδειγμα, είχε προηγηθεί τον περασμένο Οκτώβριο το άνοιγμα της έκθεσης με τίτλο «Outlaws: Fashion Renegades of 80s London» για τους «επαναστάτες» της μόδας στο Fashion and Textile Museum (συνεχίζεται έως τις 9 Μαρτίου), στην οποία ο Μπάουερι εννοείται ότι συμπεριλαμβάνεται. «Μπορείτε να δείτε αναφορές στο έργο του σε συλλογές μόδας ακόμα και τόσο πρόσφατες όπως εκείνη του Τζον Γκαλιάνο για την Άνοιξη 2024 για τον Maison Margiela, ή στο έργο

1

των Ρικ Οουενς, Ναζίρ Μαζάρ, Γκάρεθ Πιου, Ρίτσαρντ Κουίν και Τσαρλς Τζέφρι. Πολλοί μπορεί να αναγνωρίσουν εμφανίσεις του ή εκδοχές του μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα των σχεδιαστών μόδας όπως και του εναλλακτικού στυμού, αλλά μπορεί να μην γνωρίζουν το όνομά του» δήλωνε πρόσφατα στους «Financial Times» ο συνεπιμελητής της έκθεσης στην Tate Modern, Φιοντάν Μοράν. Στην επιμέλεια της συμμετέχουν και η Τζέσικα Μπάξτερ όπως και η Νίκολα Ρέινμπερντ, διευθύντρια και ιδιοκτήτρια του κληροδοτήματος του Λι Μπάουερι, και η καλλιτεχνική σύμβουλος του, Μάρτζερι Κινγκ. Ποια ήταν τελικά αυτή η τόσο επιδραστική προσωπικότητα;

Baby steps

Ο Λι Μπάουερι γεννήθηκε το 1961 και μεγάλωσε στο Σάνσαιν, ένα προάστιο της Μελβούρνης, σε ένα συντηρητικό περιβάλλον, με αποτέλεσμα να νιώθει συχνά αποξενωμένος από τους γύρω του. Από μικρός είχε δεί-

ξει την καλλιτεχνική του φύση, έπαιζε πιάνο και σπούδασε για λίγο μόδα στο Royal Melbourne Institute of Technology, μια και εξίσου νωρίς στη ζωή του είχε εντυπωσιαστεί από τη βρετανική μόδα και τη New Romantic σκηνή, όπως την ανακάλυπτε μέσα από τα δημοφιλή περιοδικά-βιβλούς της μόδας της εποχής όπως τα «The Face» και «i-D». Μιλάμε δηλαδή για το βρετανικό κίνημα υποκουλτούρας στα τέλη του 1970 και τις αρχές του 1980, που συνδύαζε την glam rock αισθητική και την πρώιμη Ρομαντική περίοδο του τέλους του 18ου και των αρχών του 19ου αιώνα, με επιρροές από τη «φανατασμαγορία» σύγχρονων καλλιτεχνών όπως ο Ντέιβιντ Μπόουι, οι Roxy Music ή ο Μαρκ Μπόλαν. Τελικά βέβαια δεν επρόκειτο και τόσο για υποκουλτούρα, μια και ως New Romantics χαρακτηρίστηκαν συγκροτήματα όπως οι Duran Duran, οι Spandau Ballet, οι A Flock of Seagulls και βεβαίως οι Culture Club με τον Boy

2

3

George, ενώ επηρεάστηκαν και οι Depeche Mode, Human League ή οι Talk Talk. Επηρεασμένος λοιπόν και ο Μπάουερι από αυτές τις μακρινές εικόνες αποφάσισε να μετακομίσει στο Λονδίνο το 1980. Σε μια πόλη γεμάτη νέ-

ους που ασφυκτούσαν από τον συντηρητισμό της χώρας και της πρωθυπουργού της, Μάργκαρετ Θάτσερ, και αναζητούσε δημιουργικές διεξόδους έκφρασης και αντίστασης απέναντι στον κομφορμισμό. Σύντομα ο Μπά-

ουερι είχε γίνει κεντρική φιγούρα του nightlife της πόλης, προσελκύοντας την προσοχή με τις εξωφρενικές του εμφανίσεις. Στη βρετανική πρωτεύουσα σχημάτισε έναν κύκλο στον οποίο περιλαμβάνονταν προσωπικότητες όπως ο Γκάι Μπαρνς ή Τροζαν (1966-1986) και ο Ντέιβιντ Γουόλς, δημιουργώντας την ομάδα που έγινε γνωστή στη νυχτερινή σκηνή ως οι «Three Kings»: οι τρεις βασιλιάδες των εκκεντρικών, νεορομαντικών εμφανίσεων. Η νύχτα ήταν μόνο η αρχή, καθώς σύντομα ο Μπάουερι άρχισε να εξερευνά και τον κόσμο της ημέρας και της μόδας. Τα πληθωρικά, ακόμα και καρναβαλικά κοστούμια του, μια και συνήθως χαρακτηρίζονταν από υπερβολή και θεατρικότητα, παρουσιάστηκαν ακόμα και σε επιδείξεις μόδας στο Λονδίνο (όπως το London Fashion Week), στη Νέα Υόρκη και στο Τόκιο. Ο ίδιος δεν θεωρούσε ότι έκανε μόδα, τουλάχιστον όχι με την αυστηρή έννοια του όρου, καθώς

τα έργα του λειτουργούσαν ως γλυπτά που αμφισβητούσαν τις κοινωνικές νόρμες.

Κανένα Taboo τη νύχτα

Αυτό το αποτύπωμα δεν είναι πλέον ορατό, όμως ο Μπάουερι υπήρξε εμβληματική φιγούρα της νυχτερινής ζωής του Λονδίνου ως ιδρυτής του διάσημου κλαμπ Taboo. Το 1985 δημιούργησε αυτόν τον χώρο που έμελλε να ανατρέψει τις καθιερωμένες αντιλήψεις για τη διασκέδαση και να επαναπροσδιορίσει την έννοια του nightlife. Ξεκινώντας ως ένα υπόγειο πάρτι, το Taboo εξελίχθηκε γρήγορα σε λονδρέζικη απάντηση στο Studio 54, αλλά με τη δική του ανατρεπτική ταυτότητα «made in Britain». Δεν ήταν απλώς ένα νυχτερινό κλαμπ, αλλά μια πλατφόρμα ελευθερίας και αυτοέκφρασης όπου κυριαρχούσε ο όρος «pansexuality» – που ο Μπάουερι χρησιμοποίησε για να περιγράψει την απόλυτη κατάργηση των ορίων στα φύλα και τη σεξουαλικότητα. Το Taboo

© BAILLIE WILSH. COURTESY BLACK DOC FILMS

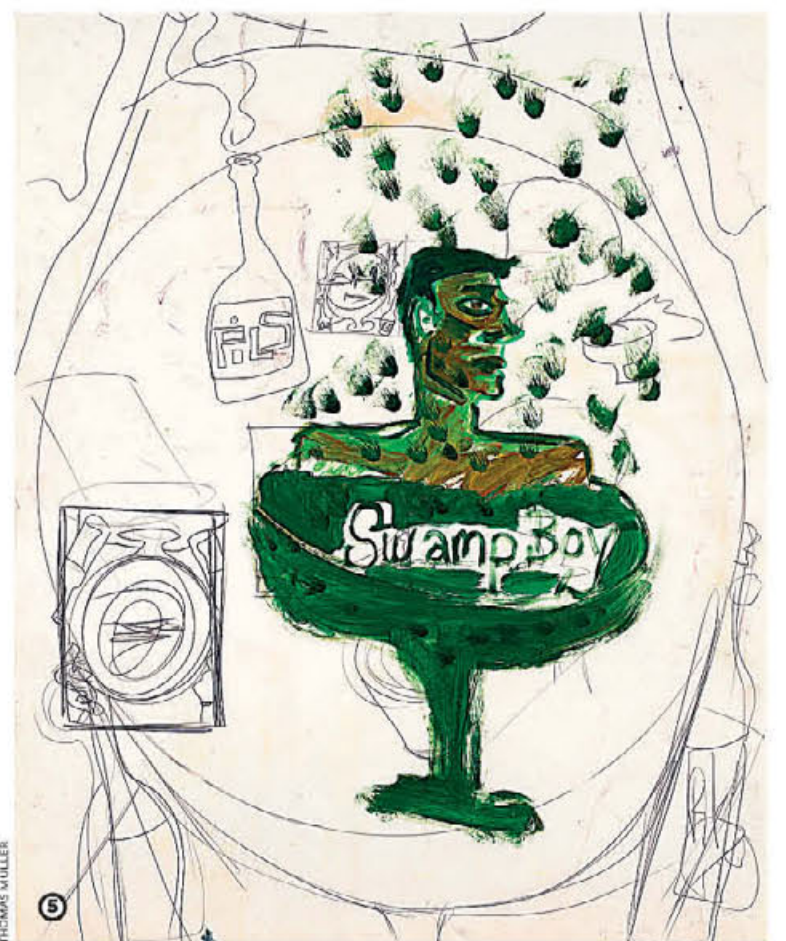
έγινε σύμβολο απελευθέρωσης και δημιουργικότητας, ένας χώρος όπου η μόδα, η τέχνη και η αυτοέκφραση έρχονταν κοντά δίχως περιορισμούς και επεξηγηματικές ταμπέλες. Οι εκκεντρικές εμπνεύσεις του, τις οποίες δημιουργούσε με τη βοήθεια της στενής συνεργατιάς του και τελικά συζύγου του, Νικόλα Ρέινμπερντ, όπως και με τη συνδρομή του Mr. Pearl, αποτύπωναν την ιδέα της μόδας ως μια μορφή τέχνης. Στο Taboo τα ενδύματα αυτά μετατρέπονταν σε ζωντανές, κινητές γλυπτικές συνθέσεις. Όπως έλεγε ο Boy George, όταν αποφάσισε να μετατρέψει την ατμόσφαιρά του σε μιούζικαλ για το West End (στις αρχές των 00s): «Όταν πρωτογνώρισα τον Λι κυκλοφορούσε με τον φίλο του, Τροζαν, έχοντας ένα στυλ το οποίο αποκαλούσαν "Pakis from Outer Space". Τους βρήκα λίγο αδιάφορους. Εγώ έβαφα το πρόσωπό μου μπλε χρόνια πριν από εκείνους! Αλλά σύντομα κατάλαβα ότι ο Λι πήγαινε τα πράγματα ακόμα παραπέρα. Είχε χάσει το punk, είχε μόλις χάσει τη σκηνή του κλαμπ Blitz, οπότε ήξερε ότι έπρεπε να το πάει στα άκρα για να κάνει εντύπωση. Λοιπόν, το πέτυχε σίγουρα αυτό!». Στην έκθεση στην Tate Modern η ενέργεια και η εκκεντρικότητα του Taboo ζωντανεύουν μέσα από

τις φωτογραφίες του Φέργκους Γκριπ (μόνο στην Αγγλία μπορείς να φωτογραφίζεις και τον Λι Μπάουερι και τη Μάργκαρετ Θάτσερ) και τις πολυμεσικές εγκαταστάσεις του κινηματογραφιστή και DJ Τζέφρι Χίντον, τις οποίες έχει δημιουργήσει ειδικά για την έκθεση. Με το Taboo, ο Μπάουερι δεν δημιούργησε απλώς έναν χώρο διασκέδασης αλλά μια πολιτιστική κληρονομιά που ενέπνευσε καλλιτέχνες και σχεδιαστές παγκοσμίως, επαναπροσδιορίζοντας την έννοια της τέχνης, της μόδας και της ανθρώπινης έκφρασης.

Από τη μόδα στην Performance Art

Ο Μπάουερι θεωρούσε τα κοστούμια του «γλυπτά» και το δέρμα του έναν καμβά προς καλλιτεχνική εξερεύνηση. Οι επισκέπτες της έκθεσης θα έχουν λοιπόν την ευκαιρία να δουν τα περίτεχνα, εκθαμβωτικά ενδύματα που δημιούργησε με τη Νικόλα Ρέινμπερντ και με τον κορσεδοποιό Mr. Pearl. Ένα χαρακτηριστικό του ήταν ότι αρνιόταν να περιοριστεί από τις συμβάσεις και αναλάμβανε διαφορετικούς ρόλους. Οι πρωτοποριακές περφόρμανς του έθεσαν νέα όρια στη χρήση του σώματος ως εργαλείου τέχνης. Η πιο γνωστή και τολμηρή είναι αυτή που

- 1. Κοστούμι του Λι Μπάουερι, φωτογραφημένο από τη Σεραφίνα Νέβιλ.
- 2. Ο Λι Μπάουερι φωτογραφημένος από τον Νάιτζελ Πάρι.
- 3. Στιγμιότυπο από το ντοκιμαντέρ «What's Your Reaction to the Show?» (1988) του Ντικ Τζούελ.
- 4. Στιγμιότυπο από το βίντεο κλιπ «Generations of Love» (1990) των Jesus Loves You του Boy George, σκηνοθετημένο από τον Μπέιλι Γουόλς.
- 5. «Taboo» (1985), ένα έργο φιλοτεχνημένο από τον ζωγράφο Πίτερ Ντόιγκ.

THOMAS MULLER